

## OECD usmernenia Corporate Governance pre štátne podniky – 2005

### Úvod

*„Hlavnou výzvou pre štát je nájsť rovnováhu medzi zodpovednosťou štátu za aktívny výkon funkcií vlastníka (napr.: menovanie a voľba členov orgánov) a neprimeraným politickým zasahovaním do správy a riadenia spoločností...vláda nesmie narušiť hospodársku súťaž na trhu kde pôsobí aj súkromný sektor, využitím svojich regulačných alebo kontrolných funkcií“*

*Donald Johnston, generálny sekretár OECD (2005)*

### 1. zabezpečenie legislatívneho a regulačného rámca pre štátne podniky

- Oddelenie funkcií štátu ako vlastníka a štátu ako regulátora
- Riadenie podniku prispôbiť právnej forme a potrebám podniku, pričom veriteľom by malo byť umožnené účinne vymáhať svoje pohľadávky a iniciovať konkurzné konanie
- Činnosti, ktoré vykonáva štátny podnik vo verejnom záujme by mu mali byť jednoznačne uložené zákonom, pričom ich financovanie by malo byť transparentné
- Štátne podniky by nemali mať výnimky zo zákonov a pri nárokoch voči nim by mali existovať účinné prostriedky nápravy
- Štátne podniky by nemali byť úverovými inštitúciami nijak privilegované a pôžičky by mali byť založené na čisto komerčných základoch

### 2. Štát konajúci ako vlastník

- Štát by mal zabezpečiť jednoznačnú a konzistentnú vlastnícku politiku, aby správa štátneho podniku bola vykonávaná transparentným a zodpovedným spôsobom, profesionálne a efektívne
- Za týmto účelom by mal štát vypracovať a zverejniť princípy, ktorými sa riadi pri výkone svojich vlastníckych práv v štátnych podnikoch
- Štát by nemal participovať na bežnom riadení, podnikom by mal poskytnúť autonómiu v rámci presne stanovených hraníc
- Výkon vlastníctva štátu by mal byť realizovaný zriadením samostatného centrálného štátneho orgánu, ktorý by bol za tento výkon zodpovedný parlamentu, a ktorý by mal jasne definované vzťahy s inými štátnymi orgánmi, vrátane štátnych kontrolných orgánov
- Štát by mal výkon svojich práv prispôbovať štruktúre štátnych podnikov, pričom by mal najmä:
  - aktívne sa zúčastňovať na valných zhromaždeniach

- vytvárať vhodný a transparentný systém voľby členov orgánov
- vytvárať fungujúci systém internej aj externej kontroly
- vytvárať systém odmeňovania, ktorý by zaručoval plnenie dlhodobých cieľov spoločností a zároveň dostatočne motivoval kvalifikovaných odborníkov

### 3. Rovnaké zaobchádzanie s akcionármi

- Štát a štátne podniky by mali rešpektovať práva všetkých akcionárov a v súlade s národným kódexom Corporate Governance (ďalej len „Kódex správy a riadenia spoločností na Slovensku“) s nimi rovnako zaobchádzať a zabezpečiť im rovnoprávny prístup k informáciám o podniku
- Vo vzťahu k akcionárom by mal byť zabezpečený vysoký stupeň transparentnosti a aktívny systém komunikácie a konzultácií
- Mala by byť uľahčená účasť menšinových akcionárov na valných zhromaždeniach, aby sa im umožnilo participovať na dôležitých rozhodnutiach, ako je napr. voľba členov orgánov

### 4. Vzťahy so zainteresovanými stranami

- Štátna politika by mala v súlade s Kódexom správy a riadenia spoločností na Slovensku plne uznávať zodpovednosť štátnych podnikov vo vzťahu k zainteresovaným stranám (zamestnancom, klientom, partnerom, spotrebiteľom, úverujúcim inštitúciám, obyvateľom a pod.)
- Od veľkých štátnych podnikov, ktoré sa podieľajú na napĺňaní významných cieľov verejnej politiky, by sa malo vyžadovať, aby podávali správy o svojich vzťahoch so zainteresovanými stranami
- Štátne podniky by si mali vytvoriť vlastný vnútorný kódex alebo implementovať Kódex správy a riadenia spoločností na Slovensku, a ten by mal byť uplatňovaný aj v dcérskych spoločnostiach

### 5. Transparentnosť a zverejňovanie

- Štátne podniky by mali dodržiavať vysoké štandardy transparentnosti v súlade s Kódexom správy a riadenia spoločností na Slovensku
- Centrálny štátny orgán zodpovedný za výkon vlastníctva štátu v podniku by mal vytvoriť konzistentný systém pravidelného podávania správ
- Štátne podniky by mali mať efektívny systém vnútorného auditu a najmä väčšie štátne podniky by mali podliehať vysoko kvalitnému externému auditu založenému na medzinárodných štandardoch
- Pokiaľ ide o účtovníctvo a audit, štátne podniky by mali podliehať rovnakým pravidlám ako spoločnosti obchodované na burze, vrátane princípov týkajúcich sa zverejňovania

- Navyše by štátne podniky mali zverejňovať aj informácie, ktoré sú osobitne významné pre štát a verejnosť, napr.:
- jasné definovanie cieľov štátneho podniku a ich plnenie
- vlastnícke štruktúry a rozdelenie hlasovacích práv
- finančná pomoc od štátu vrátane štátnych záruk za záväzky štátneho podniku
- akékoľvek transakcie štátneho podniku so spriaznenými osobami/spoločnosťami

## **6. Zodpovednosť štatutárnych orgánov**

- Štatutárne orgány by mali mať dostatočné kompetencie, právomoci a objektívny prístup, aby dokázali vykonávať svoje funkcie strategického usmerňovania a kontroly manažmentu
- Členovia orgánov by mali mať jednoznačný mandát a mali by niesť zodpovednosť za činnosť štátneho podniku
- Funkcie riadenia a kontroly by mali byť vykonávané v súlade s cieľmi stanovenými vládou a centrálnym štátnym orgánom, ktorý by mal mať možnosť vymenovať a odvolať orgány štátneho podniku
- Štátne podniky by si mali v prípade potreby zriadiť pomocné orgány, najmä pre oblasť auditu, riadenia rizík, nominácií a odmeňovania
- Orgány štátneho podniku by mali každoročne hodnotiť svoju činnosť

## **Sprievodca k OECD usmerneniam pre štátne podniky**

OECD vo februári 2010 vydalo sprievodcu, ktorý obsahuje:

- Prehľad politicky realizovateľných riešení
- Návod „step-by-step“ na riešenie typických problémov, rizík a prekážok pri zavádzaní princípov Corporate Governance v štátnych podnikoch
- Konkrétne príklady najlepšej praxe z mnohých krajín sveta
- Návrh postupu pre vlády a centrálny štátne orgány, ktoré spravujú štátny majetok ako monitorovať a vyhodnotiť existujúci systém a návrh reformy správy a riadenia štátnych podnikov